

Handläggare: L. Frej

Till
Skärholmens stadsdelsnämnd

Riktlinjer för handläggning av ärenden angående ensamkommande barn och ungdomar – remiss från kommunstyrelsen med
dnr 333-1354/2010

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden beslutar att som sitt yttrande till kommunstyrelsen överlämna detta tjänsteutlåtande.
2. Omedelbar justering.

Steinunn Á Håkansson
Stadsdelsdirektör

Lena Thorson
Avdelningschef

Bakgrund

Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen har utarbetat förslag till reviderade riktlinjer för handläggning av ärenden, som rör ensamkommande barn och ungdomar. Kommunstyrelsen har begärt yttrande över förslaget från stadsdelsnämnderna i Enskede-Årsta-Vantör, Östermalm, Spånga-Tensta, Rinkeby-Kista, Skärholmen, Hässelby-Vällingby, Södermalm och från stadsledningskontoret, **bilaga 1**.

De nuvarande riktlinjerna för handläggning av ärenden angående ensamkommande barn och ungdomar gäller sedan 2003. Flera bestämmelser har sedan dess tillkommit i lagstiftningen. Sedan den 1 juli 2005 finns en ny lag om god man för ensamkommande barn. Den 1 juli 2006 ändrades bestämmelserna i lagen om mottagande av asylsökande m.fl. Bland annat har ansvaret för mottagande av och boenden för ensamkommande asylsökande barn överförs till kommunerna.

Sammanfattning av ärendet

Avsikten med riktlinjerna är att klargöra socialtjänstens ansvar och att handläggningen ska genomföras på ett rättssäkert sätt. Ansvarig stadsdelsnämnd ska se till att barns och ungas sociala situation utreds och att barnen får ett tryggt boende under asylprocessen och när de beviljats uppehållstillstånd. Riktlinjerna klarlägger även ansvaret för barn och unga, som tillfälligt vistas i Sverige utan sin vårdnadshavare och som uppmärksammas i samband med att de gripits för brott. Dessa barn/ungdomar söker inte asyl och kan ha en avvisande attityd till myndigheter.

Sedan kommunerna fick ansvaret för mottagandet den 1 juli 2006 har antalet ensamkommande, asylsökande barn och unga stadigt ökat i Stockholm. Under 2009 togs 186 barn emot. Under 2010 kommer sannolikt lika många. I hela staden var under 2009 ca 340 ensamkommande barn och ungdomar aktuella för olika insatser. Stockholms stad har 2009 förbundit sig att ha 27 boendeplatser tillgängliga för asylsökande barn och unga. Under 2010 utökar staden med ytterligare 15 asylplatser. Dessutom finns 54 platser för barn och unga som fått uppehållstillstånd.

Lag om god man för ensamkommande barn (1 juli 2005)

Den nya lagen innebär att den gode mannens befogenheter har utökats. Den gode mannen ska kunna agera både som förmyndare och vårdnadshavare. Barnet får därmed en företrädare som på ett heltäckande sätt kan verka för barnets bästa. Daglig omvårdnad och tillsyn ingår inte i den gode mannens uppdrag.

Lag om mottagande av asylsökande m.fl. (1 juli 2006)

Begreppet vistelsekommun har gjorts tydligare för att barnen ska få det stöd och den hjälp som anges i socialtjänstlagen. Kommunerna ansvarar för att utreda barnens/ungdomarnas behov och besluta om lämpligt boende. Migrationsverket har ansvaret för i vilken kommun barnen placeras och kostnadsansvar för mottagandet. Kommuner som tecknat avtal med Migrationsverket får en fast ersättning. Utredningskostnader ersätts enligt schablon och ersättning utbetalas även för faktiska kostnader för boende och omvårdnad (utöver avtalade platser).

Mottagandet

När ett ensamkommande barn eller en ungdom söker asyl ska de få ett tillfälligt boende tills dess Migrationsverket kan anvisa en kommun för barnen. De flesta

ensamkommande barn i Stockholms län söker asyl vid Migrationsverket i Solna eller kommer via Arlanda flygplats till Sigtuna. Migrationsverket har därför tecknat avtal med Solna stad och Sigtuna kommun om att de ska vara *ankomstkommuner*, som tar emot barnen och ordnar ett tillfälligt boende. Så snart som möjligt efter ankomsten ska Migrationsverket anvisa barnen till en kommun som svarar för boende och omsorg under den tid ansökan om asyl prövas. Stockholms stad är en sådan *anvisningskommun* och har också tecknat överenskommelse om platser för ensamkommande barn och ungdomar, som beviljats uppehållstillstånd.

Riktlinjerna – förslag till nya handläggningsrutiner

I samband med de nya handläggningsrutinerna har samarbetet med Migrationsverket setts över. Från och med 2010 gör Migrationsverket en anmälan till socialjouren för alla ensamkommande barn och ungdomar, som anvisas till Stockholms stad. Socialjouren vidarebefordrar därefter anmälan till berörd stadsdelsnämnd. Rutinen innebär att staden får kontinuerlig kontroll över hur många och vilka asylsökande barn och ungdomar som anvisas hit.

I riktlinjerna förtydligas hur den sociala utredningen ska göras och att utredningen ska inkludera efterforskning av vårdnadshavare. Riktlinjerna har också förtydligats när det gäller handläggningen av barn som anvisas till en släktingfamilj. Bland annat ska utredning av barnets sociala situation och utredning av familjehemmet utföras var för sig av olika handläggare. Vid anvisning till en närstående ska ett hembesök göras omgående för bedömning av barnets/ungdomens skyddsbehov. Huvudregeln är att barnet/den unge inte ska bo hos släktingfamiljen förrän hemmet är godkänt.

Om barnet/den unge har bott i familjen en längre tid bör barnet kunna bo kvar hos familjen under tiden för utredning av hemmet om detta bedöms vara bäst för barnet. I dessa fall rekommenderas att endast omkostnader betalas ut till familjen under utredningstiden.

I riktlinjerna finns även ett avsnitt som handlar om barn och ungdomar, som vistas i Sverige tillfälligt och begår brott (sid 23). Här beskrivs handläggning inom rättsväsendet, fastställande av identitet, brottsutredning, utvisning, brottsutredning vid misstänkt människohandel och viktiga steg i socialtjänstens utredningsarbete. Citypolisens ungdomsrotel utreder barn och unga som grips misstänkt för brott i Stockholms city. Inom kommunen är det vistelsen som styr vilken stadsdelsnämnd som har ansvaret för den unges situation.

Av bilaga 1 i riktlinjerna (sid 28) framgår vad som gäller för att kommunen och stadsdelarna ska få ersättning för sina kostnader.

Förvaltningens kommentarer och synpunkter

För enkelhetens skull används i kommentarerna benämningen ”ensamkommande barn” och då avses både barn och ungdomar.

Under 2009 hade 35 ensamkommande barn insatser inom socialtjänsten i Skärholmen, de flesta placerade i familjehem. Av de ensamkommande barnen bodde 85% i familjehem hos släktingar. Just nu är 16 barn placerade i familjehem, varav 14 i släktinghem. Hittills i år har fyra ensamkommande barn kommit till stadsdelen, alla till släktingar, varav två redan hade permanent uppehållstillstånd vid ankomsten.

De nya riktlinjerna beskriver de ensamkommande barnens situation och vad som gäller för olika myndigheter. Riktlinjerna innehåller viktig information om Migrationsverkets ansvar och handläggning inom rättsväsendet. Förvaltningen uppfattar riktlinjerna som heltäckande och en bra vägledning för de socialsekreterare som möter de ensamkommande barnen. Enligt den överenskommelse som staden gjort med Migrationsverket aviseras alla barn via socialjouren. Förvaltningen håller med om att detta förfarande skapar förutsättningar för ökad rättssäkerhet för det enskilda barnet och bidrar till att handläggningen påskyndas.

När det gäller barn som har en närstående i Sverige anvisar Migrationsverket direkt till den kommun där släktingen är bosatt. För att möjliggöra utredning och godkännande av det tilltänkta familjehemmet innan barnen placeras, ska i största möjliga utsträckning en tillfällig placering göras vid stadens gruppboende eller i ett jourhem. Om barnet bott en längre tid hos en anhörig, innan socialtjänsten får kännedom om vistelsen, kan barnet bo kvar hos familjen under utredningstiden, om det är bäst för barnet.

När anvisning kommer till stadsdelen finns barnet oftast redan hos släktingfamiljen. Att göra en placering utanför familjen under utredningstiden kan innebära svårigheter, även om barnet inte varit så länge i familjen. Riktlinjerna säger inget om vad som kan betraktas som ”längre tid”. Riktlinjerna är i övrigt tydliga och grundliga när det gäller rutinerna för handläggning vid anvisning av barn till stadsdelarna. Förvaltningen instämmer i att huvudlinjen ska vara att barnet inte bör bo hos den närstående familjen innan hemmet är utrett och godkänt. Detsamma gäller rekommendationen att endast omkostnader betalas ut till familjen innan hemmet är godkänt.

Migrationsverket ansvarar för efterforskning av barnets vårdnadshavare, men enligt riktlinjerna har även socialtjänsten ansvar för att efterforska vårdnadshavare i samband med utredningen om barnets sociala situation. Det framgår inte hur långt socialtjänsten ska sträcka sig när det gäller denna efterforskning förutom frågor till barnet och eventuell närstående.

I bilaga 1 till riktlinjerna redogörs på ett bra sätt för de statliga ersättningarna och hur staden och stadsdelarna ska gå till väga. Informationen är tydligt uppdelad på ersättning för asylsökande barn och för de som har fått uppehållstillstånd, vilka ersättningar som söks direkt av enheterna och vilka som söks av statsbidragsgruppen. I Skärholmens stadsdelsförvaltning har förvaltningen systematiserat ansökningarna om ersättning från Migrationsverket för utrednings- och vårdkostnader. Vi har därmed en bra kontroll över hur mycket vi söker och hur mycket som beviljas. Detta har resulterat i att stadsdelen har fått ersättning för i stort sett alla kostnader för ensamkommande barn enligt de regler som gäller hos Migrationsverket.

De reviderade riktlinjerna är omfattande jämfört med tidigare version och beskriver ingående hur handläggningen ska gå till för de ensamkommande barnen, framför allt inom socialtjänsten men också inom andra myndigheter. Riktlinjerna innehåller även ett uttömmande avsnitt om människohandel och barn som tillfälligt vistas i Sverige. Vi ser riktlinjerna som ett fullgott stöd för socialtjänstens handläggare och ett bra komplement till de riktlinjer som redan finns för handläggning och dokumentation i barn- och ungdomsärenden, familjevård med flera. Förvaltningen är positiv till de förändringar som föreslås i riktlinjerna.

Förslag

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden som sitt yttrande överlämnar tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen.
